

Човѣкъ трѣбва да живѣе съ народа и то не само прѣзъ праздници, но и прѣзъ дѣлници, трѣбва да разбира неговата суха честностъ, неговата проста практична мисль, трѣбва да е навикналъ — въ прѣкъ и прѣносенъ смисль — да търпи миризмата на обора и на лулата; човѣкъ трѣбва да проявява къмъ селянина не само интереса на единъ изслѣдвачъ на културата, но и този на единъ човѣкъ“.

Писатели отъ този родъ, съ тѣзи заложби и тѣзи качества, не сж много въ общата литература, а у насъ тѣ могатъ само да се очакватъ. При все това опити за селска повѣсть у насъ не липсватъ. Ние даже можемъ да посочимъ наши писатели, които особено държатъ да имъ се признае титулъ и заслуга на художници на селския животъ. П. Ю. Тодоровъ и А. Страшимировъ сж твърдѣ охотливи и ревниви за такова признание. И ако П. Ю. Тодоровъ чрѣзъ интуиция, чрѣзъ вродено разположение и чрѣзъ влияние на този животъ е сподучилъ да проникне въ неговитѣ интимни кжтове, да долови неговия нервъ, А. Страшимировъ не е отишълъ въ своитѣ работи отъ този родъ, напр. въ *Кръстопжтъ* и *Есенни дни*, по далечъ отъ „интереса на единъ изслѣдвачъ на културата“, както се изразява цитирания нѣмски критикъ. Зашото това, което трѣбва да лежи въ личността на единъ художникъ на селото, това липсува на автора. Нищо непосредствено въ съзерцанието и творчеството на този писачъ нѣма: селото той познава само като наблюдател и изслѣдвачъ изда- лече, то го интересува само като обектъ за художествено съзерцание и наблюдение, къмъ който той пристжпя съ прѣдвзетото намѣ- рение и съ апарата на социологъ.

Другъ е Елинь-Пелинъ. Той е единъ непосредственъ, наивенъ художникъ, свободенъ отъ баласта на всѣкакъвъ сантиментализъмъ и философски и социологически системи и прѣдубждения. Неговото творчество е плодъ на едно непосредствено, непрѣдвзето и неподправено отношение къмъ селския животъ. То е плодъ на съзерцанието на единъ наивенъ поетически духъ, който възприема живота съ всичкото разнообразие и съ шаренията на фактоветѣ и отношенията и то въ ония прости, наивни форми, въ които този животъ се отразява въ въображението, чувствата и усѣщанията на селянина. Това особено нагледно и въ една характерна форма се вижда въ нѣкои прости, първични елементи на творческия процесъ у Елинь-Пелинъ, каквито сж стилнитѣ похвати. Тѣ ни откриватъ една специфична чувствителностъ и едно съдържание на духа, изработено отъ впечатления, които авторътъ е изнесълъ изъ селския животъ. Въ тѣхъ ние виждаме, че устремитѣ на въображението му почти никога не излизатъ изъ кръга на малкия свѣтъ на селото съ цѣлия неговъ аксесоаръ — нивитѣ, полето, гората и стопанството. Въ тъмния просторъ, подъ прага на съзнанието, у него има единъ запасъ отъ образи, почерпени отъ този свѣтъ и тѣ при всѣки благоприятенъ случай изплуватъ като най-непосрѣдствени, спонтанни асоциации и ни говоятъ за единъ духъ, отрасналъ въ атмосферата на селото, сроденъ органически и духовно съ него и образуванъ въ всѣкидневнитѣ негови чувства и идеи. Само такъвъ единъ духъ може да мисли и чувствува по начинъ, който намираме документиранъ въ стилни обрати като слѣднитѣ: